

INFORMACIÓ PERIODÍSTICA ESPECIALITZADA II

PERIODISME D'INVESTIGACIÓ: 5è Curs
CURS: 1987-88

PROFESSORA: Montse Quesada

A) TEMARI

- TEMA I: Concepte i gènesi del periodisme d'investigació. Estats Units: dels "muckrakers" fins al "Watergate". La Constitució Nordamericana i la legislació favorable a la premsa. Estudi d'exemples concrets.
- TEMA II: Diferenciació amb el periodisme d'actualitat. L'especialització periodística, necessària per investigar? Neixement a Europa i Espanya. Dificultats per investigar a Espanya: econòmiques, polítiques i legislatives. Estudi d'alguns treballs publicats.
- TEMA III: El periodisme d'investigació en els diferents mitjans: funcionament intern. Creació d'equips d'investigació. El periodista independent: a favor i en contra del "free lance". Els periodistes investigadors i els enviats especials. El cost d'un equip d'investigació: qui surt guanyant? Reivindicacions dels equips de treball.
- TEMA IV: Diferents tipus d'investigacions periodístiques. Inici d'un treball d'investigació. La cobertura informativa d'un fet. Raons per investigar. Formulació d'hipòtesis. Tècniques bàsiques d'investigació. Disseny del pla de treball. Estudi de viabilitat. Metodologies aplicables.
- TEMA V: El coneixement directe del lloc dels fets. Seguiment de les informacions contradictòries. Control dels buits informatius. Recerca de les dades ocultes. Antecedents històrics. La investigació documental i la importància dels arxius. El periodista investigador com científic social. L'objectivitat de la informació, el contexte i la interpretació de les dades.

TEMA VI: Utilització dels arxius públics i privats. L'accés als documents oficials, regulat per llei. Les filtracions i els comunicats anònims. El preu de la informació. L'obligació de publicar-ho tot.

TEMA VII: Les fonts d'informació. Les fonts confidencials: l'agenda del periodista. Les fonts perifèriques. Selecció de l'entrevistat i familiaritat amb les fonts. El secret professional com garantia. L'entrevista com eina principal. La diferència entre preguntar i investigar. Tècniques de l'entrevista d'investigació. El questionari. L'enregistrament i la conversa informal. El periodista investigador i el detectiu privat: serveis i tasques diferents.

TEMA VIII: La contrastació de les fonts d'informació. Les fonts independents. La verificació personal dels fets abans de publicar. Periodisme d'investigació i informacions en exclusiva. El periodista i el confident. El periodista com a intermediari de les diferents fonts d'informació.

TEMA IX: La publicació de la investigació. Part gràfica i llenguatge de redacció: la funció del "background". Articles seriats, publicació completa i format de llibre. El medi idoni: premsa diària, setmanal, ràdio i televisió.

TEMA X: Efectes de la publicació. L'amenaça real de les querelles. El marc jurídic: algunes lleis que limiten la tasca professional. Els objectius inicials i les conseqüències de la publicació. Poca incidència en l'opinió pública i en les autoritats competents. El futur del periodisme d'investigació i la premsa local.

B) BIBLIOGRAFIA

- ANDERSON, David i BENJAMINSON, Peter. Investigative Reporting. Bloomington London: Indiana University Press, 1976. 307 pp.
- BAIGES, Francesc, GONZALEZ, Enric i REIXACH, Jaume. Banca Catalana. Más que un banco, más que una crisis. Barcelona: Plaza Janés, 1985. 243 pp.
- BERNSTEIN, Carl i WOODWARD, Robert. Todos los hombres del presidente. El escándalo Watergate. Barcelona: Argos-Vergara S.A., 1977. 360 pp.
- BOLCH, Judith i MILLER, Kay. Investigative and In-Depth Reporting. New York: Communication Arts Books, 1978. 147 pp.
- CARDOSO, O.R., KIRSCHBAUM, R. i KOOY, E. Van Der. Malvinas. La trama secreta. Barcelona: Planeta, colección "Documento", 1984. 242 pp.
- COPPLE, Neale. Depth reporting. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1964.
- EL PAIS. Golpe Mortal. Asesinato de Carrero y agonía del franquismo. Madrid: PRISA, S.A., 1983. 374 pp.
- FISHMAN, Mark. La fabricación de la noticia. Buenos Aires: Ediciones Tres Tiempos S.R.L., 1985. 190 pp.
- QUESADA, Montse. La investigación periodística. El caso español. Barcelona: Ariel Comunicación, 1987. 198 pp.
- SECANELLA, Petra María. Periodismo de investigación. Madrid: Tecnos, 1986.
- STRENTZ, Herbert. Periodistas y fuentes informativas. Buenos Aires: Marymar, 1983. 144 pp.
- THE NEW YORK TIMES. Los rehenes de Teherán. Barcelona: Planeta 1981. 223 pp.
- THE SUNDAY TIMES. La guerra de las Malvinas. Barcelona: Argos Vergara S.A., 1983. 287 pp.
- THE WASHINGTON POST. De la prensa, por la prensa, para la prensa (y algo más). México: Gernika, 1978. 250 pp.
- TUCHMAN, Gaye. La producción de la noticia. Estudio sobre la construcción de la realidad. Barcelona: Gustavo Gili S.A., 1983. 291 pp.
- WALLRAFF, Günter. Cabeza de turco. Barcelona: Círculo de Lectores, 1987. 241 pp.
- WICKER, Tom. Sobre la prensa: vida de un periodista estrella y sus reflexiones sobre el periodismo. México: Gernika, 1981. 268 pp.
- WILLIAMS, Paul N. Investigative Reporting and Editing. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1978. 294 pp.

C) DINÀMICA DE CURS

Aquesta assignatura pretén oferir als alumnes una visió de conjunt del que és el periodisme d'investigació i les possibilitats de practicar-lo en el nostre país, el que implica una doble dinàmica de curs. D'una banda es faran classes teòriques en les que es desenvoluparà el programa del curs, simultanejat amb el repàs esporàdic dels articles d'investigació que vagin publicant els diferents mitjans de comunicació. D'altra, els alumnes hauran de realitzar un seguit d'estudis necessaris per familiaritzar-se amb el contingut de l'assignatura.

Durant el primer trimestre engegarem la reflexió teòrica entorn del periodisme d'investigació, amb conferències oferides per periodistes en actiu i visualització de pel·lícules i reportatges en vídeo que ajudin a estimular i amenitzar el debat teòric.

En el segon trimestre els alumnes es dedicaran intensivament a l'elaboració d'un treball real d'investigació i, al mateix temps, hauran d'assistir a un seminari de periodisme especialitzat que s'anunciarà oportunament.

Durant la darrera part del curs els alumnes presentaran i defensaran públicament els treballs d'investigació fets al llarg del curs.

Donat el sistema d'avaluació que s'explica tot seguit, l'assistència a classe de manera continuada és un requisit previ per aprovar l'assignatura.

D) AVALUACIÓ

Per aprovar aquesta assignatura pel sistema d'avaluació continuada l'alumne haurà de realitzar els següents treballs obligatoris:

- 3 proves escrites (es tracta de reflexions lliures sobre alguna qüestió relacionada amb el programa).
- Un treball complet d'investigació.
- Assistència avaluada al seminari del segon trimestre.

Aquests treballs obligatoris es poden complementar amb la realització d'algun dels següents treballs opcionals:

- Participació en la creació d'un arxiu de publicacions d'investigació.
- Exposició a classe d'un text bibliogràfic.

La mitjana de les qualificacions dels treballs obligatoris serà matitzada amb els treballs opcionals.

L'altra alternativa d'avaluació contempla els exàmens oficials de juny i setembre, pels quals es tindrà en compte el treball desenvolupat durant el curs.